

Länsstyrelsen
Gävleborg

YTTRANDE

2021-01-15

1 (3)

Dnr 8077-2020

Enheten för social hållbarhet

Klara Westerlund

010-225 13 19

klara.westerlund@lansstyrelsen.se

Justitiedepartementet

ju.l5@regeringskansliet.se

Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57)

Länsstyrelsen tillstyrker i stort betänkandets förslag om införandet av ett särskilt hedersbrott och utredningens övriga förslag och överväganden.

Länsstyrelsen ser det som särskilt positivt att utredning förslår en förändring av bestämmelserna i 10 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och 5 § andra stycket lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott, så att brottsutredande myndigheter kan få tillgång till uppgifter från sjukvården – utan att brottsoffrets samtycke behöver inhämtas. Denna förändring stärker brottsofferperspektivet, särskilt för den som av familjemedlemmar och släkt är utsatt för påtryckningar i syfte att inte medverka vid rättsvårdande myndigheters utredning.

Vad gäller avsnittet om straffskalor har Länsstyrelsen inte några synpunkter.

Behov av ytterligare utredning

Länsstyrelsen håller med att det finns ett behov av att markera ytterligare i straffsystemet att hedersrelaterat våld och förtryck är oacceptabelt. Införandet av en ny brottstyp avseende upprepade hedersrelaterade brott kan ha en viktig normbildande effekt. Det som däremot behöver utredas ytterligare är hur den normbildande effekten kan tänkas bli då hedersrelaterade gärningar och brott ofta utförs utifrån en kontext där svensk lagstiftning inte utgör ett grundfundament i praktiken; kontexten kan till exempel istället utgå ifrån parallella rättssystem som bygger på klanstrukturer och i en förväntan om att hedersnormer ska efterlevas. Här finns behov av att ytterligare utreda vilka åtgärder som måste till för att dessa parallella strukturer praktiskt kan motverkas så att lagstiftningen får den avsedda normerande effekten.

En invändning

Undantaget från kontaktförbud för ”kontakter som med hänsyn till särskilda omständigheter är uppenbart befogade” borde tas bort i de fall kontaktförbudet är kopplat till ett hedersbrott. Det exempel som utredningen presenterar som stöd för att behålla undantaget (nedan) är dessvärre ett exempel på vanligt förekommande strategier för att locka hem brottsutsatta som sökt skydd på grund av hedersrelaterat våld och förtryck. Tjej- och kvinnojourer har många exempel på hur familjemedlemmar kontaktar den skyddade flickan eller kvinnan med berättelser om sjuka familjemedlemmar eller släktingar för att på detta sätt få den skyddade att ta tillbaka vittnesmål och återvända hem.

Länsstyrelsen anser därför att det vore mycket olyckligt att behålla det aktuella undantaget från kontaktförbudet.

”Om B kontaktar A exempelvis för att meddela att deras gemensamma barn har blivit svårt sjukt när barnet befinner sig hos B, så bör den kontakten inte anses omfattas av ett eventuellt förbud för B att kontakta A.” (s. 262)

Ännu en konsekvens

Ett nytt hedersbrott kommer att ställa större krav på myndigheters förståelse för hur handlingar kopplade till hedersrelaterade normer och system kan förstås, utredas och bedömas. Länsstyrelsen ser här att en konsekvens av förslaget att införa ett nytt hedersbrott medför svårigheter att göra dessa bedömningar, då särskild kompetens om hedersrelaterat förtryck hos såväl rättsvårdande myndigheter som socialtjänst inte sällan saknas. Viktigt är också att den brottsförebyggande delen av socialtjänstens och polisens verksamheter utbildas för att kunna förmedla förståelse och kunskap till den som är utsatt för upprepade hedersrelaterade kränkningar, så att den utsatta personen känner förtroende för att söka stöd och hjälp hos aktuell myndighet.

För att verklig förändring ska ske är det nödvändigt att yrkesverksamma har kunskap kring lagstiftningen och hur den är tänkt att fungera. Önskvärt hade därför varit att det läggs till informations- och utbildningsinsatser för att i praktiken kunna genomföra utredningens förslag.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Per Bill med samordnare Klara Westerlund som föredragande. I den slutliga handläggningen har även avdelningschef Patrik Havermann och enhetschef Pernilla Bylund medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.